

Munich Personal RePEc Archive

Business cycle: From birth to the Austrian school theory

Elena Bianca Vieru

20. November 2011

Online at <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/34124/>

MPRA Paper No. 34124, posted 21. November 2011 10:15 UTC

BUSINESS CYCLE: FROM BIRTH TO THE AUSTRIAN SCHOOL THEORY

VIERU Elena Bianca

*Ph.D. student, Faculty of Economics and Business Administration, University "Alexandru Ioan Cuza", Iași,
Romania, e-mail: vieru_elena_bianca@yahoo.com*

Abstract

Approaching the theory of economic cycle is not an issue that comes in hand! We are permitted to make such a statement based on the idea that explanations concerning the business cycle theory are strictly related to how each school of thought was able to understand the system that makes market, with its habitual basic functions, operate; how was the idea of equilibrium understood and, last but not least, which is the role of the state in this entire „story”. Although some of the doctrines tend to insist on a particular factor, considered to be the most important one and also the one that is responsible for triggering the economic crisis, in fact we can talk about a consistent number of factors that include some worth mentioning like *monetary expansion, state interventionism, excessive regulation, lack of regulation, low level of consumption, various changes in consumer preferences* and so on.

The serious problems that economy had to face during the years rise, therefore, many questions that require a thorough and consistent analysis. The limited space that we have at our disposal determines this essay to be considered only a „superficial”¹ investigation of how the economic cycle can be addressed, from various points of view.

Throughout this paper we will make a brief doctrinaire promenade starting with the monetary theory, reaching the Keynesian doctrine and finishing with the point of maximum interest, the Austrian School.

Exhaustively passing through the theories mentioned above, along with their fundamental ideas about the phenomenon of economic cycles, does not represent the basis for the current paper. The specialized literature has no shortage of such work. The purpose of this research, as we will try to highlight, is to present the main differences that can be noticed between the ideologies that built, over time, their way into the history of economic thought. We are particularly interested in the problem of business cycle and the recurrence of crises.

Key words: Crisis, business cycle, Austrian School, Keynesian, Monetarist

JEL classification: A11; B41; B53; B26; E12; E32; E44

¹ We are using the term “superficial” with the meaning of brief

I.

INVENTARUL DOCTRINAR AL TEORIEI CICLULUI ECONOMIC

Abordarea modernistă a teoriei ciclului economic a fost formulată, în primă fază de Karl Marx. Autorul binecunoscutei lucrări „Capitalul” consideră că răul provocat de ciclicitatea crizelor își are sămânța în evoluția sistemului capitalist. Demonstrația lui Marx pleacă de la ideea potrivit căreia sursa declanșării crizelor nu este alta decât permanenta căutare de reînnoire a capitalului fix. O bună întrebuintare a capitalului precum și starea de concurență existentă pe piață forțează întreprinzătorii să își investească profiturile și să caute în permanență modalități de sporire a productivității. Una dintre cele mai bune variante în această direcție vine dinspre creșterea gradului de mecanizare a producției fapt care va duce, potrivit afirmațiilor lui Marx, la o scădere drastică a locurilor de muncă deci la instaurarea somajului masiv și, în cele din urmă, va conduce economia capitalistă spre criză.

Până a lua act de poziția economistului J.M.Keynes și a sa doctrină, ciclicitatea crizelor economice, crize caracterizate printr-o scădere a consumului și a investițiilor, era văzută ca fiind ceva firesc și natural, ceva ce reprezintă parte integrantă a sistemului economic. Erorile săvârșite de agenții economici și acumulate de-a lungul timpului nu puteau decât să își găsească sfârșitul în declanșarea unei crize; nota de plată pentru atitudinea lor nesăbuită trebuia să se plătească, mai devreme sau mai târziu. Prin urmare, economia nu a făcut altceva decât să urmeze firul natural al lucrurilor. Crizele își fac așadar simțită prezența sub forma unui medicament, a unui tratament, „naturist” ne permitem noi să îl numim, care are grijă să vindece un sistem bolnav, un sistem ce trebuie curățat de tot ce este rău.

Viziunea keynesistă nu acceptă o asemenea explicație. Pentru Keynes și ai săi adepți, a aștepta ca lucrurile să se rezolve de la sine este ceva costisitor și inutil. Intervenția statală este soluția propusă: „*Departee sunt cei care cred că sistemul economic este pe termen lung unul ce se reglează singur dar care mai și scârțâie și oftează din greu, care se clatină în cazul intervenției sau al erorilor individuale...iar de cealaltă parte a prăpastiei sunt cei care neagă ideea existenței sistemului de autoreglare a economiei*”. Keynes nu a văzut niciodată prea multă investiție în economie; ba din contra, prea puțină. În accepțiunea sa, investiția presupune fabricarea de bunuri și servicii care vor spori consumul populației, un consum ce duce la cheltuieli sporite, deci la bunăstare socială: „*...caracteristicile esențiale ale ciclului economic și mai ales, regularitatea succesiunii în timp a mișcărilor și a duratei sale, care ne îndreptățeste să vorbim despre un ciclu se datorează înainte de toate felului cum fluctuează eficiența marginală a capitalului. Cel mai corect este să privim ciclul economic ca un fenomen cauzat de o modificare ciclică a eficienței marginale a capitalului, deși complicat și adeseori agravat de modificări conexe ale celorlalte variabile importante, pe termen scurt ale sistemului economic*” (Keynes, 2009, p.329)

Criticile aspre la adresa keynesismului vin dinspre liberali în principal datorită susținerii intervenției statului în economie. Pentru Hayek, teoria promovată de Keynes reprezintă calea la a cărui capăt se găsește intervenționismul statal iar potrivit afirmațiilor făcute de Friedman, viziunea keynesistă a ciclului economic „*...în spatele confuzelor diagrame matematice este simplă și chiar naivă*”. (Friedman, 1998, p. 126)

Monetariștii în frunte cu Milton Friedman militează vehement pentru reducerea consistentă a rolului statului în mecanismul economic. Din acest punct de vedere ei se aseamănă cu austriecii Școlii de la Viena. Lucrurile se schimbă însă atunci când vine vorba despre

propunerile și argumentele aduse de cele două școli. Dacă curentul monetarist găsește ca soluție principală pentru combaterea crizelor creșterea masei monetare, negând fenomenul inflaționist care decurge inevitabil de aici, Școala Austriacă se declară vehement împotriva expansiunii monetare de orice natură.

O problemă întâlnită atât la reprezentanții curentului monetarist cât și la cei care îmbrățișează keynesismul este legată de stabilitatea prețurilor. Pentru ambele curente este necesar ca prețurile să fie caracterizate prin stabilitate cu toate că, după cum bine știm, starea normală a prețurilor pe piață este cea bazată pe instabilitate. Prețurile sunt sensibile la orice modificare care vine dinspre cerere (atunci când preferințele de consum se schimbă) sau ofertă (atunci când se înregistrează o scădere a producției din varii motive).

Atunci când vine vorba despre economiștii austrieci, trebuie menționat faptul că ei se bazează pe relația ce se stabilește între bani și prețuri. Ei nu cred în neutralitatea banilor (viziunea keynesistă) și nici în atuurile unei politici monetare care ar putea soluționa problema recesiunilor (viziunea monetaristă). Reprezentanții Școlii Austriece nu au încredere în formulele asociate teoriei cantitative a banilor și critică vehement modulitatea de calcul a inflației sau principiul stabilității prețurilor. Pentru ei inflația trebuie să rămână doar la stadiu de creștere nenaturală a prețurilor, creștere care nu se datorează pieței ci care este indusă de expansiunea monetară (ce poate veni de la Banca Centrală dar și din sistemul băncilor comerciale care operează cu sistemul bazat pe rezerva fracționară).

Teoria ciclului economic constituie una dintre cele mai viguroase contribuții austriece la știința economică. Poziția austriacă tradițională vis-a-vis de ciclurile economice își are originile în scrierile lui Mises (1912) și Hayek (1935) și pornește de la legăturile care se stabilesc între teoria prețurilor, teoria capitalului și teoria monetară, schimbându-se foarte puțin de-a lungul anilor.

Potrivit economiștilor austrieci, la baza expansiunii din faza inițială a ciclului se află o creștere a volumului de credite din economie. Aceasta se manifestă în general printr-o creștere a prețurilor și o scădere a ratei dobânzii sub nivelul care ar predomina în absența fluctuației monetare (Rothbard, 2008). Această extindere a creditului poate fi provocată atât de intervenția Băncii Centrale, cât și de sistemul de rezerve fracționare (Huerta de Soto, 2010).

În linii mari, ciclul economic poate fi explicat astfel (Rothbard, 1980): în cadrul unei economii de piață armonioase își face apariția o expansiune a creditelor bancare și a banilor, încurajată și promovată de guvern și de banca sa centrală. Pe măsură ce băncile își sporesc oferta de bani (numerar sau depozite) acordând împrumuturi firmelor, ele împing rata dobânzilor sub rata „naturală” a preferinței de timp, adică sub rata pieței libere ce reflectă proporțiile liber consimțite de public dintre consum și investiții.

Primul efect vizibil va fi deci o creștere relativă a prețurilor tuturor materialelor cerute în producție (noțiunea de creștere relativă a prețurilor se referă la prețurile bunurilor de producție în termeni de bunuri de consum). Pe măsură ce prețurile bunurilor de producție vor crește din ce în ce mai mult, rentabilitatea investițiilor va tinde să scadă. Dacă extinderea creditului nu se accelerează, creșterea prețurilor la bunurile de producție va prinde din urmă prețurile bunurilor de consum, determinând scăderea drastică a profitabilității. Criza se declanșează atunci când, la prețurile existente, producătorii nu pot să-și vândă mărfurile (Mises, 1978).

II.

O VIZIUNE SĂNĂTOASĂ – ABORDAREA ȘCOLII AUSTRIECE

Legătura stabilită între economii și investiții, faptul că între acestea două există o relație de interdependență puternică, pare să îi scape lui Keynes. El vede lucrurile total diferit față de austriecii Școlii de la Viena. Ideea de la care pornește „economistul Marii Depresiuni” este aceea că deciziile de economisire aparțin doar indivizilor și sunt dependente de nivelul veniturii lor, în timp ce deciziile de a investi sunt condiționate doar de așteptările manifestate de antreprenori. Prin urmare, dacă aceste așteptări ale antreprenorilor, pomenite mai sus, sunt pozitive, atunci ele vor determina un quantum mai mare de investiții, și invers; în situația în care așteptările sunt negative, are loc o contractare a cererii care poate cauza o depresiune. Oare chiar așa stau lucrurile în realitate? Oare chiar nu a fost Keynes capabil să sesizeze adevăratul mecanism care stă la baza economiei? Lucru ciudat, trebuie să recunoaștem, pentru un economist de talia lui.

În acest caz, se cere expunerea punctului de vedere „austriac”, singura viziune care a reușit să deslușească izele care au împiedicat buna funcționare a sistemului economic.

Cu puternice rădăcini în „Principiile economice” ale lui Menger, mai întâi Mises și puțin mai târziu, cu semnificative îmbunătățiri și contribuții, Hayek au reușit să prezinte într-un mod cât de poate de clar mecanismul prin intermediul căruia expansiunea monetară, acompaniată de împrumuturi care depășesc rata economisirii voluntare, poate duce la o alocare greșită a resurselor, afectând în mod particular structura capitalului. Ei sunt cei care au pus bazele teoriei ciclului economic, o teorie complexă și cât se poate de logică și care odată înțeleasă poate constitui un real tratament pentru economiile care o aplică.

Atunci când explică ciclul economic, Mises are ca punct de plecare distincția existentă între creditele reale (*commodity credits*) ce reprezintă transferuri de economii din mâinile celui care a economisit inițial în mâinile antreprenorilor care intenționează să utilizeze aceste fonduri în procesul de producție și creditul de circulație (*circulation credit*) acordat de bănci, care este, cum spunea Mises „o creștere a cantității substitutelor bănești despre care putem afirma că sunt acceptate și cheltuite de public ca și cum ar fi bani propriu-ziși. Creditul de circulație sporește puterea de cumpărare a debitorilor, aceștia pătrunzând pe piața factorilor de producție cu o cerere sporită, inexistentă în absența bancnotelor sau depozitelor nou create, inducând o tendință de creștere a preturilor mărfurilor și salariilor” (Mises, 1933, p. 232).

În mediu economic real, investițiile sunt finanțate din credite acordate de bănci pe baza resurselor atrase din economisirea voluntară a cetățenilor, prin depozite la termen, adică din banii la care populația renunță temporar, în mod conștient, în schimbul beneficiilor rezultate din dobânzi. Astfel, acordând credite create practic din nimic, fără o acoperire în fondurile de economii ale populației, antreprenorilor le vor fi furnizate informații nerelevante referitoare la preferințele consumatorilor, ceea ce va duce la investiții eronate care se vor dovedi, mai devreme sau mai târziu, neprofitabile. Acțiunile menționate mai sus au drept consecință declanșarea cizelor financiare, a recesiunilor economice, precum și instaurarea șomajului masiv.

Cât poate fi de evidentă acum relația dintre investiții și economii!

III. CONCLUZII

Nu încapă urmă de îndoială că recesiunile cu care ne-am tot confruntat de-a lungul vremii nu reprezintă un eșec al piețelor, așa cum se grăbesc mulți economiști să creadă, ci sunt erori cauzate de intervenția statului prin intermediul Băncilor centrale. În acest sens, găsim a fi plină de relevanță afirmația lui Jesus Huerta de Soto care susține că:

„Bineînțeles, piața nestingherită, cu ordinea sa spontană, nu este responsabilă pentru situația de acum. Una dintre consecințele tipice ale tuturor recesiunilor trecute și bineînțeles și a acesteia este aceea că foarte mulți oameni dau vine pe piață și cred cu tărie că este vorba de un eșec al piețelor ce necesită mai multă intervenție guvernamentală. Piața este un proces care reacționează spontan la agresiunea monetară din anii bulelor financiare, ce au constat într-o expansiune uriașă a creditului, care nu numai că a fost permisă de băncile centrale, ci chiar orchestrată și condusă de acestea. Băncile centrale sunt singurele instituții cu adevărat responsabile pentru toate suferințele cauzate de criza și recesiunea care afectează lumea” (Huerta de Soto, 2010).

După cum bine observa renumitul economist Adam Smith în capodopera sa „Avuția Națiunilor”, creșterea capitalului unei națiuni și atingerea progresului societății se realizează prin economisire și acumulare de resurse productive. Tot el este cel care a sesizat legătura care se stabilește între evoluția unei națiuni și stadiul în care se găsește bogăția (avuția) națională, înțelegând prin bogăție capitalul acumulat prin economisire.

Keynes, economistul cu mare priză la public, era de părere că a investi și a economisi reprezintă două decizii ce sunt total independente și nu au legătură una de cealaltă. Nivelul dobânzii este ideea cu privire la această chestiune ce vine dinspre monetariști. O dobândă scăzută vine în ajutorul investitorilor încurajându-i și dând frâu liber investițiilor și prin urmare dezvoltării unei națiuni. Din contra, un nivel ridicat al ratei dobânzii va stimula economisirea, ceea ce va fi în defavoarea unei bune dezvoltări.

Perspectiva austriacă este, din punctul nostru de vedere, cea mai aproape de adevăr. Ei se declară împotriva unui consum nesăbuit și vin în apărarea economisirii. Abordarea lor este cât se poate de pertinentă și cu o doză foarte mare de adevăr întrucât doar prin economisire se poate acumula capitalul atât de necesar investițiilor. Toate acestea vor duce la instaurarea bunăstării, crizele fiind astfel evitate.

IV. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Ebeling, Richard M. (1996), *The Austrian Theory of the Trade Cycle*, Disponibil la <http://mises.org/books/austtrad.pdf>
2. Friedman, Milton (1998), *Liber să alegi. Un punct de vedere personal*, Editura All, București
3. Hayek, A. Friedrich (1933), *Monetary theory and the trade cycle*, Disponibil la <http://mises.org/daily/3121>

4. Hayek, Friedrich A. (1935/1967), *Prices and Production*, 2nd edition New York: Augustus M. Kelley.
5. Hill, Greg (2010), *From Hayek to Keynes: G.L.S. Shackle and Ignorance of the Future*, Disponibil la http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1004&context=greg_hill
6. Huerta, Jesus de Soto (2008), *The Essence of the Austrian School*, Disponibil la <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-0270.2009.01892.x/full>
7. Huerta, Jesus de Soto (2008), *Financial Crisis and Recession*, Disponibil la <http://mises.org/daily/3138>
8. Huerta, Jesus de Soto (2010), *Moneda, creditul bancar și ciclurile economice*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Institutul „Ludwig von Mises” România
9. Hülsmann, Jörg, Guido (2000), *Banks Cannot Create Money*, Independent Review, V, No. 1, pp. 101-110, Disponibil la <http://mises.ro/730/>
10. Keynes, John Maynard (2009), *Teoria Generală a Ocupării Forței de Muncă, a Dobânzii și a Banilor*, Editura Publica, București
11. Klausinger, Hansjorg (2005), *The Austrians on relative inflation as a Cause of Crisis*, Disponibil la http://econpapers.repec.org/article/cupjhise/v_3a25_3ay_3a2003_3ai_3a02_3ap_3a221-237_5f00.htm
12. Mises, Ludwig von (1933), *The current status of business cycle. Research and its prospect for the immediate future*, Princeton, Princeton University Press
13. Mises, Ludwig von (2006), *The Causes of the Economic Crisis (And Other Essays Before and After the Great Depression)*, originally published as *On the Manipulation of Money and Credit* in 1978, Disponibil la <http://mises.org/resources/3361>
14. Rothbard, Murray N. (2008), *Economic Depressions: Their Cause and Cure*, Disponibil la <http://mises.org/daily/3127>
15. Rothbard, Murray N. (1980), *Ludwig von Mises pe înțelesul tuturor*, Disponibil la <http://mises.ro/244/>
16. Rothbard, Murray N. (1990), *What Has the Government Done With Our Money*, Disponibil la <http://mises.org/books/whathasgovernmentdone.pdf>
17. Smith, Adam (2011), *Avuția Națiunilor*, Editura Publica, București

Aknowledgements:

This work was supported by the the European Social Fund in Romania, under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007-2013 [grant POSDRU/CPP 107/DMI 1.5/S/78342]